

Vyšehrad ROZHOVORY

Fotografie
Jindřich
Štreit

A black and white portrait of a middle-aged man with short, light-colored hair, wearing round-rimmed glasses and a black turtleneck sweater. He is looking directly at the camera with a neutral expression. A silver chain with a circular medallion hangs around his neck. The background is a plain, light-colored wall with a dark metal frame visible on the left side.

Ondřej Šťastný /
Otto Broch
**BYL JSEM
VE VĚZENÍ...**

Vyprávění ze života
vězeňského kaplana

Byl jsem ve vězení...

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz



Otto Broch, Ondřej Šťastný
Byl jsem ve vězení... – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**

Ondřej Šťastný / Otto Broch

BYL JSEM VE VĚZENÍ...

Vyprávění ze života vězeňského kaplana





Ondřej Šťastný /

Otto Broch

**BYL JSEM
VE VĚZENÍ...**

Vyprávění ze života
vězeňského kaplana

Fotografie Jindřich Štreit

VYŠEHRAĐ

Tato kniha vychází s finančním přispěním
Unie státních zástupců



© Otto Broch, Ondřej Štastný, 2026
Photographies © Jindřich Štreit, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-267-3355-3
ISBN e-knihy 978-80-267-3356-0 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-267-3361-4 (1. zveřejnění, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-267-3362-1 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

Don Quijote v Mrtvém domě

Příběh Otty Brocha, vězeňského kaplana Vazební věznice Olomouc, jednoho z průkopníků kaplanské služby v českém vězeňství a done dávna hlavního kaplana Vězeňské služby, a tedy i mého „šéfa“, se svou barvitostí v mnohém podobá příběhům některých jeho svěřenců. Otto je především mužem víry.

Jako mladého mne kdysi velmi oslovila kniha amerického kazatele Davida Wilkersona *Dýka a kříž*, která se do Československa ve velkém pašovala odněkud ze Západu. David náhodou narazil na článek o soudním procesu s partou mladých kluků, kteří jen tak z nudy v New Yorku zavraždili člověka. Jeho šok z tragického příběhu se přetavil v poslání se podobným chlapcům věnovat. Nechal se vést Bohem, a z venkovského kazatele se postupně jako novodobý Don Bosco, či ve Francii Guy Gilbert, stal apoštolem mezi gangy mladistvých Newyorčanů.

Při čtení Ottova příběhu jsem měl pocit, že čtu něco podobného, ale jaksi realističtějšího, normálnějšího, skutečnějšího a více odpovídajícího českým poměrům, něco, co se stalo a děje nyní a tady, a nikoli kdysi kdesi daleko v Americe.

Otto byl nejprve stavebním technikem v olomoucké věznici. Nastoupil do práce, kterou počátkem divokých devadesátek přijal z nouze a dočasně, neboť potřeboval uživit nově založenou rodinu a právě narozené dítě. Sice v systému postkomunistické věznice vyfasoval uniformu, ale ti, na které měl při stavebních pracích dohlížet, podobně jako chlapci Davidu Wilkersonovi, Ottovi pomalu začali měnit život.

Nechal je totiž vstoupit do svého srdce. Sám jako celkem čerstvý vězeňský kaplan si dnes nedovedu představit, že Otto po pracovní době po splnění povinností stavebního technika obcházel jednotlivá oddělení a jen přes malá okénka v ocelových dveřích, tzv. bufety, hovořil s vězni o jejich problémech, a to vše před očima skeptických dozorců, kterým musel jistě připadat jako don Quijote.

Jako v případě proměny Davida Wilkersona, Bůh i Ottu postupně ze stavebního technika přetvořil ve vězeňského kaplana. Je odevzdaný Bohu a snaží se jím nechat vést, a tento jeho způsob existence se stal i metodou jeho práce ve vězení. Co Bůh dokázal v jeho vlastním životě, může dokázat i v životech těch, ke kterým se cítí být poslán, a tuto jeho osobní zkušenost dokazuje řada příběhů, připojených k tomuto rozhovoru.

Po přečtení rukopisu knihy jsem mu zavolaal, chtěl jsem mu jen vyjádřit svou vděčnost, ale hovor se protáhl na mnoho minut. Otto opakovaně vyjadřoval obavu, že hovoří příliš o sobě, on totiž chtěl svou knihou oslatit Boha. Já si myslím, že se mu to podařilo dokonale a že je jeho svědectví opravdu strhující, ale na jeho adresu musím spolu se svatým Irenejem dodat: „Gloria Dei vivens homo“ (Slávou Boha je živý člověk).

Je někdy lehké ve vězení skončit, ale pro běžného člověka zároveň obtížné se do vězení jen tak podívat, a proto si lidé o lidech ve vězení obvykle myslí svoje: „Však to těm kriminálníkům patří!“ Stejně jako si mnozí myslí svoje o práci vězeňského kaplana: „Copak si myslíte, že se díky vám ti lidi polepší?“ Jde skoro vždy o stereotypy. Je-li člověk ve vězení, jeho cesta sem začala zpravidla již dávno někde v rodině nebo dětském domově, a práce kaplana nespočívá v polepšování, ale především v lásce k nejchudším, neboť těmi jsou zpravidla mezi vězni téměř všichni. Rozhovor s Ottou Brochem tyto stereotypní pohledy boří a vede čtenáře k novému pohledu na svět, který F. M. Dostojevský nazval „mrtvým domem“ a o kterém Ježíš řekl: „Že jste sem za mnou přišli, jste požehnaní mého Otce.“

Ladislav Heryán

Střet našich dvou světů aneb Hovory s Ottou Brochem

Poprvé jsme se s Ottou setkali nad rozhovorem pro profesní časopis *Státní zastupitelství*, o který jsem ho požádal. Vlastně jsem nevěděl, jak se na nabídku interview ode mě, státního zástupce, bude tvářit. V očích vězeňských kaplanů je přece veřejný žalobce tím, kdo stojí na opačné straně, kdo navrhuje přísné tresty a hraje stěžejní roli v uvěznění těch, jimž pak oni poskytují duchovní oporu.

Za řadu let, kdy jsem si svou práci zpestřoval časopiseckými rozhovory s osobnostmi pohybujícími se okolo justice a trestního práva, jsem už slyšel leccos. Otto byl ale v něčem jiný – možná autentičtější, otevřenější, lidštější, se silným osobním svědectvím. Má „odžito“. Přiznám se, že slova takových lidí mě vždy bavila více než různé hluboké teoretické úvahy vyčtené z odborných knih a sestavené v klidu a pohodlí akademických pracoven. Brzy poté, co jsem rozhovor odeslal k publikaci, jsme se s tehdejším redakčním vedoucím a kolegou státním zástupcem Janem Latou shodli, že „z Otty Brocha by mohla vzniknout dobrá kniha“.

A tak jsme se v pozdním jaru 2023 s Ottou začali po práci scházet v jeho kanceláři hlavního kaplana Vězeňské služby v areálu věznice na pražské Pankráci k rozhovorům pro knihu. Nejprve na zkoušku, abychom viděli, jak půjde řeč. Ta byla, pravda, občas přerušována hovory s propuštěnými klienty, kterým kaplan nikdy neodmítne být „přítelem na telefonu“. Otto mi odpovídal velmi soustředěně a s pokorou, na knižní interview kývl pod podmínkou, že bude více o Božím působení než o něm. Výsledek držíte v rukou.

Rád na naše setkávání vzpomínám a nejen proto, že Otto je příjemný a skromný člověk, s nímž se dá stejně dobře rozprávět o Bohu jako třeba o našem společném oblíbenci, muzikantovi Michalu Pavlíčkovi. Pomohlo mi lépe chápat, co v praxi znamená rutinní položka našich obžalob jménem „návrh trestu“. Pro státního zástupce zařazeného na trestním úseku totiž práce zpravidla končí právní mocí odsuzujícího

rozsudku. Tehdy – jazykem horolezců – stane na špici a pořizuje vrcholové fotografie. Do vězení už ale nedohlédne. Na celostátním výjezdním setkání kaplanů Vězeňské služby v Krkonoších jsem poznal desítky nesmírně zajímavých osobností. Jestli jsem měl někde intenzivní dojem společenství nadšenců, neváhajících nasazovat spoustu energie pro práci, za kterou jim současný systém dokáže nabídnout jen drobný peníz, bylo to právě tady. A v neposlední řadě jsem zjistil, co jsou ony Boží zázraky za mřížemi, o kterých Otto rád vypráví.

Věřím, že on a další vězeňští kaplani si zase lépe uvědomili, že státní zástupce není tím, kdo usiluje o odsouzení a přísné potrestání obviněného vždy a za každou cenu. Že je někým, kdo se snaží podle nejlepšího vědomí a svědomí plnit pracovní povinnosti, které mu ukládá zákon, tedy být v zásadě oním příslušným loveckým psem trestního řízení.

Pokud jde o příběhy vězňů, nakonec jsme se zastavili na počtu čtrnáct. Může symbolizovat třeba zastavení křížové cesty, protože i odsouzení s sebou nesou svůj krucifix. Přál bych si, aby výsledek našeho neobvyklého profesního setkání dal alespoň trochu nahlédnout za mříže všem, které toto prostředí zajímá.

Ondřej Šťastný

Slovo na úvod

Vězení mě zcela pohltilo. Ne naráz, postupně. Moje setkání s vězením a první vzpomínky na ně jsou zahaleny do tmavé šedi, provázeny nepřírozeným hlukem a zápachem, hlasy lidí, kteří okolo sebe šíří napětí. Je to zcela všudypřítomné. Nemohl jsem si na to zvyknout. Neustálá vnitřní tíseň a pocit úzkosti mě provázely po mnoho dalších let. Nejvíce jsem si uvědomoval tíhu tohoto prostředí, když jsem vycházel z věznice, mohl se nadechnout čerstvého vzduchu a vidět nad sebou nebe. V tu chvíli mnou procházela vlna svobody a uvolnění. První měsíce jsem vlastně nechápal, co v takovém prostředí vůbec dělám. Byl květen roku 1991 a já jsem nastoupil na místo stavebního technika do Vazební věznice Olomouc, tehdy ještě útvaru Sboru nápravné výchovy. Místo montérek jsem nafasoval zelenou kopřivovou uniformu s červenými výložkami, symbol represe a totalitní moci, kterou jsem tolik nesnášel. Mým úkolem bylo střežit vězně, kteří pracovali na údržbě. Tak jsem hodiny stál nad člověkem v sintrech a díval se, jak pracuje, na člověka, který nedával najevo své emoce a působil jako stroj. A tehdy se ve mně začalo něco měnit.

V době svého nástupu do věznice jsem byl dálkovým studentem teologické fakulty, čekali jsme doma narození třetí dcery, prožívali jsme vzrušeně čas nově nabyté svobody a měli v sobě mnohá očekávání. Mnozí naši přátelé, se kterými jsme se dříve tajně scházeli po bytech k modlitbám, konali spolu kající poutě a angažovali se v občanské společnosti v době totality, se vrhli do politiky nebo do podnikání. A já si hledal práci, abych mohl uživit svoji rodinu.

Vězení jsem od začátku bral jen jako přechodné zaměstnání na nejnnutnější dobu. Ale Bůh měl jiné plány, které jsem odhaloval a začal chápat až po dlouhé době, při pohledu zpět. Porozumět Boží pedagogice a způsobu, jakým si nás vede a používá, není snadné. Máme tendenci se bránit, hledat vlastní varianty nebo se prostě zaleknout a zůstat stát na

místě. Ale bez osobní zkušenosti kráčení za Ježíšem po hladině života není možné prožít skutečné obrácení. Bůh nás nezve do komfortních situací, ale na hlubinu.

Služba vězňům mě mnoho naučila. Především nesoudit. Je tak lehké odsoudit druhého člověka, a jak spravedlivě se člověk přitom může cítit... Zvláště když ten druhý má na sobě vězeňské šaty, onu odosobňující uniformu ukazující na jeho vinu. Když se s nimi setkávám, často vnímám, jak se na mě dívá obličej ztvrdlý životem, oči, které nenechávají člověka nahlédnout hlouběji. Ale v duši určitě pláče. Jako malé dítě. Kolikrát jsem už viděl padat a třístit se onu neprostupnost před obyčejným lidským pochopením, dotykem, který nesoudí!

Je opravdu zajímavé, když si člověk uvědomí, jak málo stačí k tomu, aby druhému ublížil, nebo mu pomohl. Možná si to ani neuvědomujeme, ale zázraky předchází obyčejná lidskost. Kdybychom byli schopni vidět duši, a ne jen tělo, kdybychom dokázali číst v lidských srdcích a nenechávali se ovlivnit vnějšími věcmi, uviděli bychom něco velice důležitého – Člověka.

Kdysi mi jedna mladá žena, po letech strávených na ulici, kdy žila na drogách a v nepřátelském sevření od druhých, plakala při rozhovoru radostí, že teprve až vězení jí umožnilo usmířit se se svojí matkou a přijmout tak sama sebe. Z vězení jí poslala dopis, ve kterém mimo jiné bylo napsáno:

„Až mě někdy budeš chtít soudit,
obuj si moje boty a šlapej mojí cestou.
Zakopni na každém kameni, jako jsem zakopla já,
potkej stejné lidi, jako jsem potkala já,
prožij po vteřině celý můj život, jak jsem ho prožila já,
vyplač tolik slz, kolik jsem vyplakala já...
Až po tom, co tohle zvládneš a vstaneš,
tak potom teprve mě můžeš soudit a říkat, jak jsem měla žít,
co jsem dělala špatně a jaká doopravdy jsem.“

Lidský život ani jeho osud není jednotvárný, předurčený. Život sám má v sobě tolik dynamiky, schopnosti se zcela proměnit, že by byla obrovská chyba uvažovat o něm a o druhých lidech jen ve schématech. Osudy druhých lidí nám mohou sloužit i jako veliké zrcadlo života, ve kterém můžeme zahlédnout i část sebe sama. To malé dítě v nás, které

nikdy nedospěje, jestliže nebude milováno a přijato. Cesta do nitra srdce, vlastního i bližního, je náročná a plná výzev i těžkostí, ale stojí určitě za všechnu námahu. Odměnou za ni může být sdílená radost z toho, když se byť třeba jen jeden marnotratný syn nebo ztracená dcera navrácí do Otcovského domu. Zatím však musí stačit jen to, co nabídneme druhému člověku, i Bohu, my sami.

Otto Broch









Cesta životem

Ve vašem rodném roce 1962 začal Druhý vatikánský koncil, byť tehdejší socialistické Československo jej přirozeně příliš neprožívalo. Jaké bylo vaše dětství?

Nevyrůstal jsem v klasické katolické rodině, i když základy víry jsem měl možnost dostávat od začátku života. Naše rodina byla trochu zvláštní v tom, že moje maminka byla katolička, i když spíše taková formální, a tatínek pocházel z německé židovské rodiny. Byl praktikující žid, celá jeho rodina mluvila pouze německy. Moje německá babička byla docela umělecky založená. Měla obchod s klobouky, hrála v divadle, a když mě hlídávala, setkávala se s kamarádkami v olomouckém Národním domě, což byl podnik vyšší kvality. Dávaly si vždy kávu se zákuskem, kouřily dlouhé americké cigarety, mluvily německy, to byl svět, který na mě docela silně působil. Doma jsme se společně nemodlili, ale s maminkou jsem chodil každou neděli do kostela. Žil jsem tedy v takovém multináboženském a multikulturním prostředí. To moje dětství podstatně ovlivnilo.

Co rodiče dělali?

Maminka Ludmila byla zdravotní sestra. Tatínek Jiří byl výborný muzikant, vyučoval hru na klavír a akordeon. Víím, že když jsem slyšel nějakou písničku v rádiu, která se mi líbila, okamžitě mi ji zahrál. Živil se jako učitel hudby v lidušce, dokud mu to zdraví dovolilo, hrával na různých víkendových tanečních akcích.

Jak vaši rodinu zasáhla druhá světová válka?

Většina přímých příbuzných z tatínkovy strany buď zemřela v koncentračních táborech, nebo před válkou či po ní emigrovala a jejich potomci žijí v zahraničí, ve Švýcarsku, Německu, Anglii a na Novém Zélandě.

V Olomouci zůstala jen rodina mojí německé babičky, která ale sama nebyla Židovka. V naší rodině za války zemřelo ke dvěma desítkám lidí.

Válku otec přežil jak?

Můj tatínek zemřel, když mi bylo třináct let, takže jsem s ním vlastně nikdy nevedl rozhovory o věcech a událostech, které by mě opravdu zajímaly. Rodiče mého tatínka přežili válku doma v Olomouci, ale všichni tři jejich synové se postupně dostali do koncentračních táborů. Jejich nejstarší syn, můj strýc Berthold, na samém konci války zemřel při pochodu smrti z Dachau. V roce 1944 byl můj tatínek se svým bratrem dvojčetem Petrem internován v Terezíně. Bylo jim tehdy čtrnáct let a oba byli velmi nadaní hudebníci. Můj tatínek byl velice citlivý a zkušenost hrůzy války ho tak poznamenala, že se jeho zdravotní stav postupem let zhoršoval. Když mu bylo čtyřicet čtyři, zemřel při třetím infarktu. Myslím si, že mu to srdíčko nevydrželo také pro ty věci, které za války zažil a které možná nedokázal úplně zpracovat.

Rodiče se potkali po válce?

Potkali se v polovině 50. let. Tatínek se svým bratrem Petrem vystudovali v Praze konzervatoř a on se potom vrátil do Olomouce, kde se stal učitelem hudby. Když se s maminkou vzali, bylo to pro ni těžké, protože bydleli u babičky, která mluvila jen německy. Židovská komunita byla velice specifické prostředí. V Olomouci bylo několik desítek německých židovských rodin, které se stýkaly. Tatínek chodil do synagogy, kam mě někdy vodil s sebou. Nebyla to tedy pravá synagoga, tu v roce 1938 fašisté spálili, a tak se Židé scházeli v modlitebně, která byla v jednom z bytů. V naší rodině byla mezi mojí katolickou maminkou a židovským otcem dohoda, že první dítě bude pokřtěno, a když druhý bude chlapec, stane se Židem. Druhým dítětem jsem byl já, mám starší sestru Silvii – měl jsem tedy být obřezán a stát se člověkem židovského vyznání. Když jsem se ale narodil, vypukla v polovině 60. let krize na Středním východě, konflikt mezi Izraelem a okolními státy. Po zkušenostech z války tatínek nejprve čekal, jak se ten konflikt vyvine, a kolem sedmdesátého roku řekl, že nechce, aby jeho syn prožíval pronásledování a ostrakizování jako on. Proto souhlasil s mým křtem. Pokřtěn jsem byl v deseti letech 27. května 1972. Takže v sobotu jsem se někdy chodil modlit do synagogy a v neděli do katolického kostela.

Jaké bylo vaše setkání se židovstvím?

Když jsme chodili s otcem na modlitby, prostředí na mě působilo velice tajemně. Obřadům jsem moc nerozuměl, možná proto, že přítomní muži spolu mluvili cizím jazykem, jidiš. Přesto jsem vnímal tu posvátnou úctu k Tóře, když se z ní četlo. Tatínek se každý večer zavíral do pokoje, s jarmulkou se modlil jidiš a četl svatá Písma. Silně na mě zapůsobil příklad jeho věrnosti modlitbě a současně i skrývání, protože při modlitbě byl vždy sám.

Jak na vás působilo prolínání katolického a židovského světa?

Jako dítě jsem to nevnímal nijak invazivně, prostě jsem to přijímal. Dá se říct, že na změny kulturního prostředí jsem byl z domova zvyklý – rodina z matčiny strany pocházela z Hané, zatímco z otcovy strany to byl úplně jiný svět německých Židů. Moje německá rodina pocházela z vyšší střední společenské vrstvy, například ještě před válkou jezdívali každý rok k moři na ostrov Rab a vlastnili několik domů v Olomouci.

Bylo vám v této době něco pocitově bližší?

Vím, že židovské prostředí bylo více komunitní, vztahy v něm byly těsnější. Jejich zkušenost utrpení z války a určitá vyčleněnost ze společnosti byly znát. Doma jsme zachovávali některé židovské tradice, ale zároveň jsme slavili i křesťanské svátky. Katolický kostel byl oproti židovské bytové modlitebně pochopitelně daleko větší, bylo tam mnohem více lidí a pro mě rozptylujících věcí. Z tohoto období si nejsilněji pamatuji přípravu na křesť v mých devíti deseti letech. Vzpomínám na prostředí kostela sv. Michala, kam jsem na ni docházel. Je to nádherný barokní kostel na takovém kopci v Olomouci. V sakristii stála velká vyřezávaná křesla s nachově červeným potahem, bylo tam pološero, ale nejvíce si pamatuji vůni toho místa, jako když se otevře stará skříň a něco dávného z ní zavane. To vytvářelo zvláštní atmosféru a prožitek, který jsem tam měl. Dodnes mám za to, že chrám není oddělen od vnějšího světa jen prostorově, ale i určitou vůní své atmosféry.

Nezvažoval otec po válce emigraci do Izraele?

Nevím o tom. Myslím si, že ne, protože má bezprostřední rodina válku přežila v Olomouci a byla silně vázána na toto místo. Ale samozřejmě, že židovskou komunitu válka krutě zasáhla. Zahynulo v ní téměř tři a půl tisíce Židů a po válce se jich vrátilo do Olomouce jen okolo dvou set.

Babička mi vyprávěla, že 17. března 1939 zavřeli bratra jejího manžela, významného olomouckého právníka, který o dva dny později spáchal ve vězení sebevraždu. Až v docela nedávné době se ke mně dostala informace od současného předsedy Židovské obce v Olomouci, který zjistil, že ten den tam údajně spáchalo sebevraždu podezřelé množství lidí. Takže je spíše předpoklad, že byli umučeni. Stalo se to v té samé olomoucké věznici, kde jsem pak více než třicet let sloužil jako dobrovolný duchovní a kaplan.

Jak se rodiče stavěli ke komunistickému režimu?

Tím, že si můj tatínek prožil hrůzy druhé světové války a jistou ostrakizaci pro svůj židovský původ i v poválečné době, stavěl se k politice s velkým despektem. Nepamatuji si, že by doma rodiče nějak komentovali politiku nebo se dokonce angažovali. Oba samozřejmě strašně těžce nesli osmašedesátý rok; byl jsem malý, ale tu tíživou atmosféru a nejistotu jsem vnímal velice silně, i když mi bylo šest let. Zpětně vidím určitou míru statečnosti a odpovědnosti v tom, že mě rodiče posílali od první třídy do náboženství a nepodlehli politickému tlaku.

Jaké byly vaše školní roky počátkem normalizace?

Už na prvním stupni základní školy jsem chodil do katolického náboženství. Bylo krátce po Pražském jaru, tehdy to ještě šlo. Víru jsem bral úplně přirozeně, neměl jsem nějaký vnitřní konflikt. Někdy v dětství se mi dostala do rukou obrázková knížka o životě Ježíše a jeho umučení, byly tam i skutky apoštolů. To mě velice zaujalo, ten příběh se mě dotýkal a pamatuji se, že jsem se mu dokázal nějak vnitřně přiblížit. Víím, že si toho tehdy doma všimli.

Vaše okolí na vás tehdy hledělo jak?

Asi jsem měl štěstí. Měl jsem velice hodné učitele na prvním stupni, nevzpomínám si, že bych jako věřící prožíval nějakou ostrakizaci, ve třídě nás několik chodilo do náboženství. Možná i proto, že naše škola byla kdysi církevní, byla součástí klášterního komplexu. Dodnes si vzpomínám, jak jsme na půdě školy při úklidu našli různé kříže a obrazy s náboženskou tematikou. Křesťanství i židovství bylo přirozenou součástí života naší rodiny. Ale jako malé dítě jsem chodil i do jiskřiček a chvíli byl v pionýru. Když jsem byl ve věku, abych po prázdninách nastoupil do první třídy, byli jsme v srpnu 1968 za našimi příbuznými

v západním Německu. Moji rodiče tehdy velice vážně uvažovali o emigraci, měli jsme v zahraničí zázemí. Ale protože tatínek byl po těžkém infarktu, tak od toho nakonec upustili a někdy koncem srpna jsme se vraceli domů, abychom se sestrou stihli začátek školního roku. Pamatuji si, jak se na nás dívali na hranicích, protože všichni jeli ven na Západ a my se vraceli. Nedlouho potom tatínek dostal druhý infarkt.

Křest v deseti letech byl více rozhodnutím vašim, nebo rodičů?

Nevzpomínám si, že bych náboženské prostředí někdy vnímal jako něco vynucovaného. Do náboženství jsem chodil rád, zajímalo mě a bavilo, bral jsem je jako součást svého života. Když jsem se připravoval na křest, byl jsem v naší skupině dětí jediný nepokřtěný, protože děti se většinou křtily hned po narození. Všichni ostatní se připravovali na první svaté přijímání. Už tehdy jsem měl trochu pocit takové izolovanosti, neměl jsem k sobě úplně vrstevníky a křest jsem přijímal jen já. Křtil mě velice vzácný a laskavý kněz P. Bedřich Hoffman, který byl vězněm za nacismu i komunismu. Byl to moudrý muž pevného charakteru, kterého jsme měli moc rádi. Vzpomínám si, že když jsme nacvičovali svoji první zpověď a první svaté přijímání, vyšli jsme ze sakristie a stoupli si před hlavní oltář, kde jsme dostávali neproměněnou hostii. Pamatuji si svou touhu, aby to už bylo tělo Kristovo. Samozřejmě, že to tehdy ještě nemělo nějaký teologický obsah a rámec, ale tajemství a spirituální rovina něčeho výjimečného ve mně zůstala a dokážu si ji živě vybavit. Prostředí kostela pro mě bylo vždy vstupem do jiného světa, jako by se vnější svět zastavil, zmizel. To prostředí ke mně vždycky vnitřně promlouvalo a dotýkalo se mě. Byly to silné zážitky, ani si nevzpomínám, že bych bral nějak negativně, že jsem si nemohl venku hrát s ostatními dětmi.

Kam jste šel na střední školu?

Šel bych přirozeně na gymnázium, jsem spíše humanitně založený člověk. Ale můj celoživotní nejlepší kamarád se tehdy přihlásil na stavební průmyslovku, dokonce mimo Olomouc, do Lipníku nad Bečvou. Tak jsem se přihlásil taky, abychom zůstali spolu. Jenže před zkouškami to on vzdal a šel někam jinam. Pro mě už ale bylo pozdě dávat si přihlášku na jinou školu, tak jsem jel na přijímací zkoušky do Lipníku a uspěl jsem. Nastoupil jsem na střední průmyslovou školu stavební, obor pozemní stavitelství. Byl jsem úplně vytržený ze svého prostředí, kde jsem žil a cítil se dobře. Považuji to za svou životní anomálii. Všichni

moji noví spolužáci ve stavařině vyrůstali, zpravidla ji dělali už jejich rodiče. Pro mě to bylo prostředí, ve kterém jsem se absolutně nebyl schopen integrovat, celé čtyři roky pro mě byly velké trápení.

Proč jste nepřestoupil na jinou školu?

Asi jsem neměl dostatek odvahy, nemám úplně povahu na experimentování, abych znovu nastupoval do nějakého nového kolektivu. Maminka se na to koukala pragmaticky, věděla, že se na technickou školu dostanu spíše než na gymnázium. Já jsem se totiž ve škole moc neučil, vždycky jsem kamarádlil s třídními „sígry“, přestože sám jsem takový úplně nebyl. Ne že bychom dělali vysloveně zlé věci, ale vždycky jsem se z nějakého důvodu chytal lidí, kteří na tom byli hůře než já. Jeden čas jsem měl nejlepšího kamaráda spolužáka romského původu, jindy zase chlapce, který k nám propadl z vyššího ročníku a byl opravdu problematický. Asi za tím byla touha po dobrodružství. Je také fakt, že jsem chodil na základní školu v centru města, kde se po vyučování lítal po parcích, uličkách a zákoutích, tvořily se různé partičky.

Jaký největší průšvih jste tehdy udělali?

Kouřili jsme někde za hradbami města, chodili občas za školu a lítali po ulicích a uličkách. A taky se mi stalo, že jsem něco drobného ukradl v obchodě, ale nechytli mě. Naštěstí to byla jen epizodní věc, abych se vyrovnal svým tehdejším kamarádům. Nebyl za tím nedostatek peněz, ale právě vliv lidí v mém okolí, kteří to jeden čas dělali. I na střední škole jsem si našel v Olomouci partu. Snad už v patnácti letech jsme začali chodit na pivo do hospody, poslouchali stejnou muziku, vyráželi na koncerty. Současně jsem byl ve škole trochu mimo kolektiv tím, že jsem si vždycky pod lavicí četl nějakou knihu, měl jsem většinou rozečtené dvě tři, bavily mě básně. Tehdy mě nejvíc zajímali beatníci, Hrabal, Solženicyn, Kundera, Škvorecký, knihy, které se v té době četly. Ale také klasická literatura. Vždycky když mě zaujal určitý spisovatel, přečetl jsem si všechny jeho knížky, které u nás vyšly. Ať už to byl Steinbeck, Hemingway, Remarque, Sienkiewicz a další.

Nebylo takové sociální chování předznamenáním vaší pozdější profese? V kontaktu s problémovými lidmi jste pak strávil desítky let v práci.

Určitý vliv to na mě mělo. Nikdy jsem nebyl to hodně bezproblémové dítě, vždy mě přitahovali ti, kteří se nějak vymykali. Byl jsem takový idealista, který v určité rebelii spatřoval autenticitu života. Poznával jsem různě nastavené lidi a neviděl jsem v těch, které třeba druzí odmítali, někoho špatného. Rozuměl jsem jejich vnitřní i vnější rebelii a sám jsem skrze ni hledal své místo v životě.

Prospěch na střední škole navázal na školu základní?

Ano, to bylo docela smutné. Musel jsem se učit technické předměty, na které jsem neměl myšlení. Bral jsem to hodně neprofesně. Maturoval jsem například z předmětu Beton. Úplně jsem proletěl a měl dostat pětku. Kompromis učitelů byl v tom, že mi to dají za čtyři, když ostatní předměty budu mít také za čtyři. Takže jsem nakonec maturoval takzvaně „za šestnáct“, tedy se čtyřmi čtyřkami. Pro mě ale v té době nebyl prospěch důležitý.

A co bylo důležité?

Vést autentický život. Do vojny, kde jsem prožil svou konverzi, jsem vedl život městského děcka, chodil jsem s partičkami na pivo, zábavy a koncerty, nebo jsme třeba jezdili na kole se koupat. Poslouchali jsme rockovou muziku, Floyd, Genesis, Yes, hlavně alternativní rock. Poprvé jsem šel na opravdový bigbít někdy v deváté třídě. Tehdy přijeli do Olomouce SBB – Silesian Blues Band, polská artrocková kapela. Hráli ve třech, ve vytahaných trikách s dlouhými vlasy, a spustili úžasnou dynamickou muziku. To mi hudebně ovlivnilo život. Pak následovaly koncerty Etc..., Energit, Synkopy, Jazz Q a další. Měl jsem taky hodně rád folk, chodili jsme na Mertu, Pepu Nose, Oldřicha Janotu, Voňkovou, poslouchali Hutku, Třešňáka. Samozřejmě že kulturní nabídka v Olomouci byla omezená, kdybych žil v Praze, asi by to se mnou skončilo hůře, zřejmě bych se zamotal ještě do nějakých jiných struktur.

Jak k vám v té době promlouval Bůh?

Do kostela jsem chodil každou neděli, byl jsem tak naučený. Jinak jsem se ale choval ve vztahu k náboženství dosti indiferentně. Moc jsem se nemodlil, ale večer jsem nikdy nevynechal Otčenáš a Zdravas. Nejsilněji jsem tehdy o Pánubohu mluvil, jak se říká, po deseti pivech v hospodě, to se ve mně probudil „náboženský“ duch.

Spolustolovníci byli nakloněni jak?

Nějak to respektovali, myslím, že nikdo tam nebyl vyloženě antiklerikálního, protináboženského ražení. Bylo to spíše takové náboženské filosofování a vzdor proti establishmentu. A pak jsem šel vždy zkroušeně ke zpovědi. Nikdy jsem nepřestal chodit ke svátostem, to považuji za důležité.

Po maturitě přišlo co?

Věděl jsem, že budu muset na vojnu, což bylo pro mě opravdu těžké. Bavila mě muzika, jezdili jsme na festivaly, vedli svobodomyšlný život. Vzpomínám si například na festival ve Veselí nad Moravou, kde hrály kapely jako Extempore, Švehlík, Zikkurat, což byla úplně první skupina Viléma Čoka. To bylo skvělé. Intenzivně jsem tím žil, protože jsem to bral jako takové loučení se svobodou. Sám jsem ale hudební nadání po svém tátovi nezdedil. Klavír v lidušce pro mě byl spíše trápení, a tím to s mým hraním také skončilo.

Přiřichl jste tehdy k opravdovému hudebnímu undergroundu?

Poslouchali jsme ho, ale nebyl jsem v žádném tvrdém jádru takzvaných mániček, pro které to byl životní styl. Nosil jsem tehdy sice delší vlasy, ale zase ne tak dlouhé. Po maturitě jsem se ještě zkoušel přihlásit na vysokou školu stavební v Žilině, kde mě samozřejmě nepřijali, což bylo vzhledem k mému prospěchu pochopitelné. Proto jsem věděl, že jdu na vojnu, ale ještě předtím jsem celý srpen před nástupem pracoval v panelárně jako dělník. Práce byla ubíjející, absolutně mě nebavila. Dělal jsem s chlapy, kteří z mého pohledu ztratili všechny ideály, chodili z práce do hospody, vyspat se a zase do práce. To byl pro mě naprosto stereotypní styl života, cítil jsem se tam hrozně. Několikrát jsem v té době dělal také nějaké výtržnosti ve městě a byl i na výslechu na policii. Třeba jsem jezdil po náměstí opilý bez řidičáku na nějakém mopedu. Vzpomínám si, jak mi tehdy policista na služebně domlouval s tím, že jestli budu takhle pokračovat dál, skončím v kriminále. Tohle vědomí jsem měl tehdy nějak v sobě. Prožíval jsem v té době svoji existenciální frustraci, poslouchal Franka Zappu, Plasty a léčil si své splíny pivem a četbou básní Františka Gellnera. A do toho všeho jsem 3. října 1981 nastoupil na vojnu. Když jsem si předtím vyzvedl na vojenské správě povolávací rozkaz a přečetl si, že nastupuji do vojenského útvaru Dolný Kubín, šel jsem z vnitřního zoufalství naproti do Ponorky, což

je kultovní olomoucká hospoda, a dal si patnáct piv. Vojna mi ale nakonec změnila život. Tam jsem se obrátil a Kristus nově vstoupil do mého srdce. Tato zkušenost, že Bůh může použít i tu nejhorší situaci k tomu nejlepšímu, mi zůstala po celý život, a často jsem ji pak sdílel s nešťastníky ve vězení.

Jak vypadala na počátku 80. let minulého století služba v Československé lidové armádě?

Mohu ji zhodnotit jen podle toho, co jsem sám zažil. Měl jsem vlastně štěstí, že jsem nastoupil k Železničnímu vojsku, což byl takový pohrobek PTP – Pomocných technických praporů. Naši zbraní nebyl samopal, ale výstroj RV-9, tedy „ruční vidle devět zubů“, kterými jsme upravovali kolejové pole. Celou vojnu jsme budovali železnice, jezdili jsme po republice po stavbách. Narukoval jsem do Dolného Kubína na Oravě. Krásný kraj, ale tehdy jsem ho tak neviděl. Já jsem takový moravský synek, vázaný na své prostředí. Nástup na vojnu v době, kdy jsem hledal sám sebe, byl pro mě proto osobnostní, sociální a kulturní šok. Mentalita lidové armády, poslouchání pro mě nesmyslných příkazů a nařízení bylo velmi těžké. Minimálně první půlrok jsem byl z toho všeho v šoku a depresi.

Jaké jste tam potkal lidi?

Přátelství z vojny jsou hodně hluboká, prožíváte společně složité situace, které sdílíte. Obdobné je to vlastně i ve vězení. Byli tam obyčejní kluci, zase jsem si tam hledal ty své, spíše nonkonformní, nyní již bývalé máničky, protože naše ega na vojně spadla s našimi vlasy. Co bylo pro mě nejtěžší a dostával jsem se z toho dlouho, byla skutečnost, že mě hned na začátku vojny po absolvování přijímače a jeřábnického kurzu přidělili do tzv. „cikánské roty“. Celý první rok jsem prožil vojnu společně s téměř sto cikány, kteří byli všichni o několik let starší, protože byli většinou posbíraní z kriminálů, kde předtím byli zavření. Bylo jim třeba už třicet let. Já a ještě jeden kluk z východního Slovenska jsme tam byli jediní gádžové – tedy bílí kluci, a navíc jediní, kteří sloužili teprve první rok, takže naše pozice byla opravdu těžká. Ta rota měla své zvláštní postavení i v celém útvaru, ostatní se nám vyhýbali. Důvod, proč jsem skončil v cikánské rotě, neznám. Mohlo tam hrát roli mé chození do kostela, přestože v té době jsem se nijak více církevně neangažoval, měl jsem i pár záznamů na policii, jak už jsem říkal, i když nikoli trestněprávního

charakteru. Pravda je, že obecně do Železničního vojska povolávali lidi, kteří nebyli úplně vhodní do čistě vojenských útvarů. Vidím to dnes jako Boží řízení, jakýsi proces, který pro mě Pánbůh připravil.

Odpovídají vaše zážitky alespoň přibližně Škvoreckého *Tankovému praporu* a Švandrlíkovým *Černým baronům*?

Zážitků z vojny je vždycky dost, ale já nejsem ten typ, co se příliš živí vzpomínkami a jejich vyprávěním. Našly se tam taky „zelené mozky“, ale naše velení byli spíše důstojníci, kteří měli sami nějaký škrálop ve vojenské kariéře. Současně tam byli i charakterní lidé, kterých jsme si vážili. Protože jsme byli pracovní prapor, vojenský režim byl volnější a měli jsme i výhodu, že jsme pracovali za peníze. V naší cikánské rotě stála jedna polovina cikánů proti nám dvěma gádžům, ale ta druhá nás víceméně brala a chránila. Spolu jsme pracovali, jedli, spali ve stanech a trávili volný čas. Tato zkušenost mně strašně pomohla v mé pozdější kaplanské službě. Naučil jsem se tyto lidi pochopit, přijmout, mít je rád, spřátelit se s nimi. Vidět jejich spontaneitu večer u ohně, když zpívají a hrají na kytaru, jejich radost ze života a živelnost. Předtím jsem se cikánů vždy bál a stranil jsem se jich. Na zábavách vyvolávali rvačky, viděl jsem ruce a tváře od krve. Já nikdy neměl vztah k fyzické síle a konfliktům, vždy jsem se jim vyhýbal. Nezapomenu na našeho velitele roty. Sám byl snědší a měl takovou kórku, tečku pod okem, takže kriminálníci z naší roty věděli, že má něco za sebou a brali ho. Dokázal udržet na uzdě lidi, kteří prošli vězením, a to chtělo kázeň. Ta nespočívala pouze v drilu, ale takříkajíc v cukru a biči, kdy je dokázal seřvat i podržet. Jednou jsem se tam dostal do situace, kdy jsem na vojně sekal dřevo a přišel za mnou jeden cikán, který byl opravdu nebezpečný, a chtěl po mně, abych mu dal zlatý prstýnek, který nosím na ruce. Je po mém otci a dědečkovi. To byl okamžik, kdy jsem věděl, že to nemůžu udělat. A jak jsem držel sekeru, tak jsem mu řekl, pojď si pro něj a já tě zabiju. On se otočil a odešel. Jsem Pánubohu opravdu vděčný za to, že mi dal takto prožít první rok vojny, i když jsem ho v noci mnohokrát proplakal.

Až tak?

Začátky byly těžké, dá se to svým způsobem přirovnat k nástupu do kriminálu. Stres, strach, úzkosti a pocit bezmocnosti byly na každodenním pořádku. Musel jsem vše překonávat a zapadnout mezi skupinu lidí, kteří už tam spolu fungovali, byli svým způsobem pro mě

nebezpeční a jiní než já, člověk si své místo musel vydobýt a získat. Ale při práci jsme se vzájemně potřebovali, takže ty naše vztahy později vplynuly dobře a byli jsme přátelé. První rok jsem neměl k sobě nikoho tak blízkého, abych si s ním úplně rozuměl. Dělali jsme tvrdou manuální práci, i když já jako jeřábník jsem měl přece jen trochu lehčí pozici. Teprve druhý rok vojny jsem byl převelen k jiné rotě, protože ta naše byla odchodem cikánů do civilu zrušena. Tam jsem si s lidmi více rozuměl, měl své přátele. Poslouchali jsme muziku, žili společně své sny i tvrdou realitu. Měli jsme tehdy tábor a práci někde u Brna, kde jsme si na mýtině v lese pěstovali „trávu“, a když jsme šli na vycházku, zakouřili si ji. Takže druhý rok už jsem byl uvolněnější. S těmito přáteli jsme pak po vojně jezdili na hudební festivaly a na různé společné akce. Nakonec vojna nebyla zas tak špatná. Rozhodně mi dala neocenitelnou zkušenost, a především jsem našel skutečnou víru a vztah s Bohem. Kde bych dnes byl, kdybych se tomu všemu tehdy dokázal vyhnout?

Co vás nasměrovalo ke konverzi?

Byl to docela dlouhý proces. Pamatuji si, že jsme byli na začátku vojny u Žiliny, kde jsem v místní knihovně našel literaturu, která se v Čechách nedala moc sehnat. Objevil jsem si tam tehdy knihy exilových spisovatelů a třeba Ladislava Klímu, ale především knížku *Tak pravil Zarathustra* od Nietzscheho. Jak jsem byl tehdy v takovém existenciálním pnutí, strašně mě to zasáhlo a ovlivnilo. Jednou, byl letní večer, jsem ležel kousek za táborem a díval se na hvězdy. Cítil jsem se odosobněný, odhmotněný, součástí vyššího celku, něčeho, co mě přesahuje. Měl jsem v ruce žiletku a byl jsem vnitřně naprosto rozhodnutý, že tento večer mám přinést oběť, abych uvolnil cestu novému Nadčlověku, který přichází jako dokonalý představitel člověka. Vnímал jsem, že teprve tento okamžik bude dávat smysl mému životu. Ležel jsem tam dlouho a vychutnával si stav, kdy jsem byl naprosto smířený se vším svým minulým životem a s celou svou situací. Paradoxně jsem v myšlenkách došel k otázce, proč bych to vlastně dělal? Vždyť nemusím. Chci tím říct, že jsem byl tehdy ve stavu filosoficko-spirituálního hledání, kdy jsem si kladl otázky o smyslu, o bytí, o sobě. Pak se to transformovalo do velice negativní zkušenosti, kdy jsme částečně z nudy a z touhy experimentovat začali vyvolávat duchy. Udělali jsme si destičku, takový psací stoleček. Moje vnitřní nezakotvenost mě tehdy přiváděla z extrému do extrému a ten démonický svět dokáže člověka pohltit. Jeden můj

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy *Byl jsem ve vězení...* .
Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.